

ดอกไม้โบราณคดีไทย ๒

โดย ชักกลอบ ๕๗ ๒๗

๖ กุหลาบ

“สินสมุทรหยุดเก็บแก้วกาหลง   ถวายองค์พระบุตรศรีศรีสมร
นางเลือกเก็บอังกาบกุหลาบซ้อน   มาแซมจอนทัดหูกุมาร”

วรรณคดี : พระอภัยมณี

บทประพันธ์ : สุนทรภู่

“อโณทัยไตรตรัสจรัสแสง   กระจ่างแจ่มแจ่มฟ้าพฤกษาสวน
หอมดอกไม้หลายพรรณให้รัญจวน   เหมือนกลิ่นนวลน้ำกุหลาบซึ่งอาบทรง
ไอบุปผาสารพัดที่กลัดกลีบ   ครั้นรุ่งริบบานงามไม่ห้ามหวง
ให้ชื่นชุ่มภุมรินสิ้นทั้งปวง   ได้ซาบทรงเสาวรสไม่อดอม”

วรรณคดี : นิราศพระประธม

บทประพันธ์ : สุนทรภู่

กุหลาบมอญ Rosa damascenda ชื่อสามัญ ว่าRose.Damask Rose
บ้างเรียก Pink/Summer Damask Rose มากประโยชน์ กำหนดนาม ล้ามาลา

ไม้พุ่มบ้าน เบิกบานไสว ในเมืองมอญ พม่าต่อน เป็นประชากร ของหงสา
สมเด็จพระนเรศวร มหาราช สู่โยธยา ตราชื่อว่า กุหลาบมอญ

ดอกยี่สุ่น คุ่นชื่อนี้ ที่ภาคกลาง เผ่าเงี้ยวอ้าง ต่างแตกต่าง กุหลาบออน
คนส่วนใหญ่ ล้วนสนใจ กุหลาบมอญ ขยายพันธุ์ ง่ายทั้งตอน และปักชำ

กลีบดอกซ้อน 30กลีบ บีบเป็นชั้น ยามดอกบาน กว้าง8เซนต์ เห็นแดงฉ่ำ
กลิ่นหอมหวาน รัญจวนจิต พิศไม้งาม เชิดจิตล้ำ อร่ามเรือง เฟื่องรุจี

ดอกไม้ดี มีคุณค่า มหาศาล เป็นอาหาร หวานหอม ย่อมกลิ่นสี
กลิ่นน้ำมัน หอมระเหย เอ่ยความดี ไม่ถ้วนถี่ ด้วยเนื้อที่ มีไม้พอ

สถิตย์พันธ์ ธรรมสถิตย์

กุหลาบมอญ อ่อนซอนแยม แต้มใบเขียว หอมกรุ่นเขียว สีชมพู ดูอ่อนช้อย
ดอกกลีบซ้อน ชะเง้อหา ตั้งตาคอย พี่บุญน้อย คอยกุหลาบ กำซาบใจ

ถึงห่างไกล ไปแคไหน ให้คิดถึง ยังติดตรึงใจอยู่ไม่รู้หาย
หอมน้ำลอยดอกกุหลาบไม่วางวาย เหมือนรักสายสวาทซาบกุหลาบมอญ

ศกุนตลา ณ หนองคาย

หอมกลิ่นกุหลาบมอญ   กำซาบซอนชื่นนาสา
ลอยน้ำฉ่ำอร่า   ดิมยิ่งพาซึ่งช่านทรวง

ตากแห้งกลีบดอกไว้   บุหงาไทยเลิศแดนสรวง
หอมร่ำล้าแดดดวง   เชิญพุ่มพวงปลุกกุหลาบมอญ

ดวงพร เดชกุลทอง

กุหลาบมอญ ซ่อนกลีบรววย สวยสดใส   เปรียบแล้วไซ้รู้ ดุจดั่งสาว เจ้าแสนสวย
ไร้สิ่งเสริม เติมแต่งหนา นางงววย   น้องสดสวย ด้วยธรรมชาติ สะอาดตา

ยามกลีบแย้ม ดุจดั่งสาว เจ้าแย้มยิ้ม   ดูพรารพริ้ม อิ่มเสน่ห์ เก๋จริงหนา
ยามพื้จ้อง น้องสะเทิ้น เขินพียา   พื้เก็บมา ฝันถึงนี้ มิรู้คลาย

แสนดีใจ โยพื้นี้ โชคดีนัก   พื้บอกรัก รักชิดชม สมใจหมาย
ได้เคลียเกล้า เต้ากลมกลิ้ง ถึงเนื้อใน   สุขอื่นใด ในโลกนี้ มิเปรียบปาน

สุขไม่นาน หวานนั้นซัก จักเป็นขม   ได้เชยชม สมใจรัก สมัครสมาน
น้องเปลี่ยนไป เห็นได้ชัด ตัดสัมพันธ์   ตัวพื้ นั้น มันหดหู่ มิรู้ลืม

กุหลาบมอญ ซ่อนรัก พื้รักซ่อน   โยงามงอน ซ่อนรักนี้ ทั้งที่ปลื้ม
บอกว่ารัก พื้ นั้นหนา ไม่น่าลืม   ตั้งชายทิม เสียงนั้นก้อง น้องบอกมา

อันความจริง สิ่งนี้ พี่เพ็ญรู้
ชายเบอร์สอง น้องบอกนี้ พี่ขอลา

ดุจชายชู้ ชู้สู่ม ภิรมย์หนา
จากน้องมา น้ำตาตก นรกเยือน

โกวิท ธีรวิโรจน์

กุหลาบมอญกลีบอ่อนช้อยเป็นร้อยกลีบ
ฝั่งภมรสอดสายว่ายว่อนตอม

เรียงร้อยจีบแสนสวยร่ายกลิ่นหอม
ร่อนลงดอมดมชมเกสรงาม

สีชมพูดูหวานแหวนแนววิบวับ
เหมือนเห็นสาวสวยสมชมทุกยาม

สวยระยับยามพิศจิตวาบหวาม
อยากจะให้ทราชมเชยช่วยอวยหัวใจ

อานนท์ สรวิสูตร

ลมฝนชู ลูกกิ่งกอ กุหลาบมอญ
กลีบหล่นปลิว ริวร้อนร้าย พรายระยับ

พลิวคลื่นอ่อน ยวบไหว ไปแล้วกลับ
ชมพู่วิบ ลับหล่น พ้นจากกอ

งามช่อดอก หอมกรุ่น ละมุนกลิ่น
ชมพู่แย้ม ดุจแก้ม นवलลออ

ให้ถวิล กลิ่นกาย คล้ายเจ้าหนอ
ใครเคลียดลอ พะนอด้วย กุหลาบงาม

กุศล คำเพราะ

กุหลาบมอญช่อนรักอันแสนหวาน
ทั้งสีแดงขาวชมพูทรูประกาย

ยามดอกบานสวยเริดดูเฉิดฉาย
ยามเข้าใกล้มีหนามอย่าอย่ามใจ

กลิ่นดอกหอมเย้ายวนชวนโหยหา   ติดตรึงตราพาให้ใจหวนไหว
กลิ่นเจ้าโศขโพรยมาในคราใด   ให้หลงใหลวิววาบกุหลาบมอญ

จตุพร สุวรรณปากแพรก

กุหลาบมอญอ่อนใจให้หอมกรุ่น   คือยี่สุนแสนงามยามได้เห็น
ชมพูสวยแซมขาวราวจันทร์เพ็ญ   เหมือนดั่งเป็นดอกสวรรค์หลั่นฟ้ามา

สวยสมนามกุหลาบมอญเจ้าซ่อนกลีบ   วางเป็นจิบช่อนไว้ใต้ไบทนา
ยามพระพายพลิวผ่านละลานตา   ชื่นนาสากลิ่นละลมพรมพร่างใจ

ชมพูหวานจางเจือแม่เนื้ออ่อน   หวานละมุนกรุ่นฤดีพี่หลงไหล
จะเก็บเจ้าแอบวางไว้กลางใจ   เหลือบรินโรมิให้ตอมยอมพัคดี

เปรียบเจ้าเป็นเช่นสาวพราวเสน่ห์   ไม่หันเหเร่รักมีศักดิ์ศรี
ขอเพียงได้จงรักและภักดี   มอบชีวีฝากกายใจมั่นคง

อัญชลี ณ เชียงใหม่

๗ กาหลง

“สินสมุทรหยุดเก็บแก้วกาหลง   ถวายองค์พระบุตรีศรีสมร
นางเลือกเก็บอังกาบกุหลาบซ้อน   มาแซมจอนทัดหูให้กุมาร”

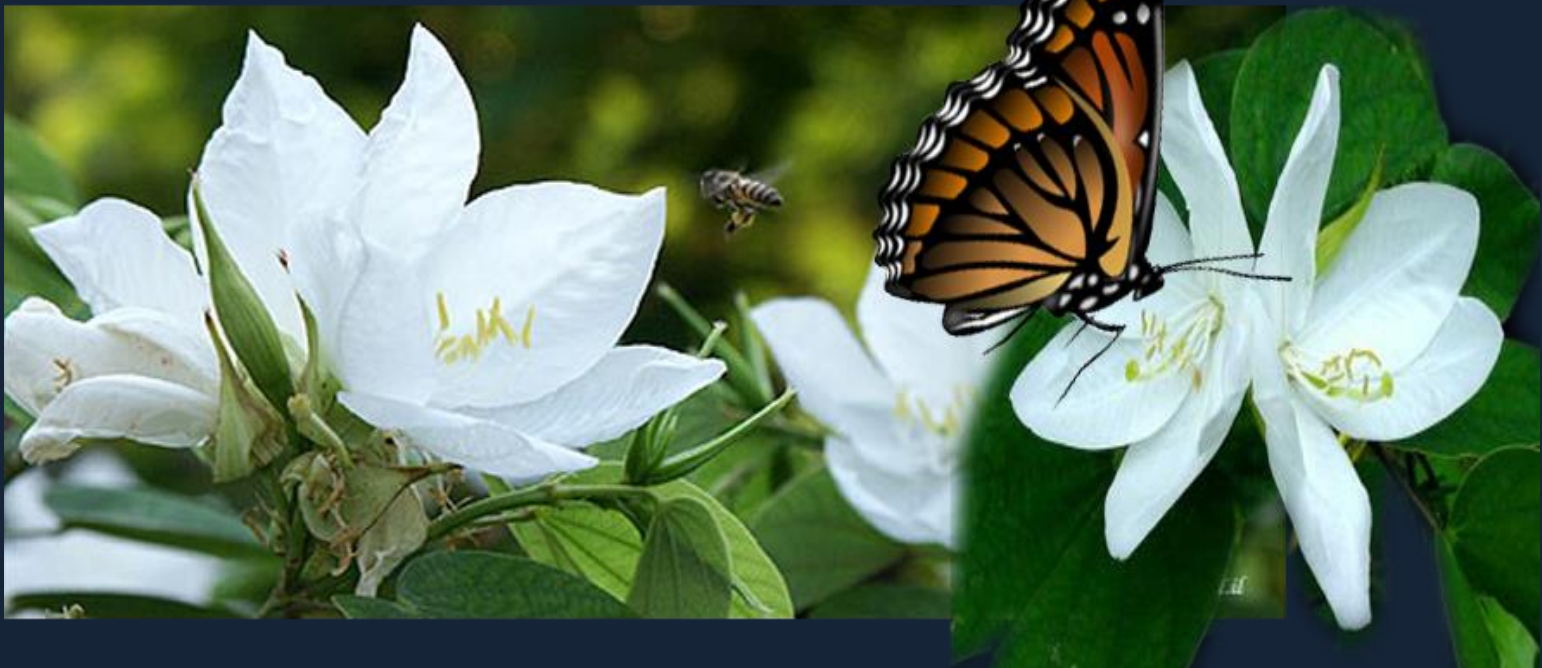
วรรณคดี : พระอภัยมณี

บทประพันธ์ : สุนทรภู่

“ตั้งแต่วแก้วกาหลง   บานบุษบงส่งกลิ่นอาย
หอมอยู่ไม่รู้หาย   คล้ายกลิ่นผ้าเจ้าตราตรู”

วรรณคดี : กาพย์เห่เรือ บทชมไม้

พระนิพนธ์ : เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์ (เจ้าฟ้ากุ้ง)

ดอกกาหลง Bohinia acuminata ชื่อสามัญ ว่า Snow orchid tree
ไม้ในวงศ์ Leguminosae ตระกูลถั่ว ทั่วไทยนี้ มีมากมาย

ชื่อท้องถิ่น ดินไทย ใช้เรียกต่าง ชาวภาคกลาง เรียกส้มเสี้ยว เทียบหาได้
โยธิกา นครศรี ที่ปักข์ใต้ ที่เชียงใหม่ เสี้ยวดอกขาว ชาวเขาชอบทาน

กาแจ๊ะคูโต ชื่อโก้ดี ที่นรา ไม้สูงค่า เข้ายาไทย หลายขนาน
ทานแก้ไข้ ไล่เสมหะ ละความดัน แก้เลือดออก ตามไรฟัน ได้มั่นใจ

ดอกขาวใหญ่ ให้กลิ่นหอม ดมดมดี เชียวขจี มาลีประดับ ปรับสวนได้
ด้วยให้ดอก งามชะแล้ ดูแลสบาย สมเป็นไม้ ให้ประจำ จังหวัดสตูล

ดอกกาหลง ส่งสายใจ ให้รักปรี วรรณคดี มีกล่าวไว้ ไม่สาบสูญ
ไม้โบราณ นานมา ค่าเพิ่มพูน ยังหอมกรุ่น กลิ่นขยาย ห่อนคลายรัก

สถิตย์พันธ์ ธรรมสถิตย์

ระบัดใบอ่อน ร้อนลมฟ้าว คราวเมษา คราฝนมา มิเนินช้า ชูช่อใหม่
ห่ากลีบซ้อน ดอกหอมอ่อน ซอนซอกใบ นวลละม้าย ชาวใส ในไพรพง

โยกาหลง เพลื่นอยู่ดง หลงแห่งไหน น่ารักใคร่ งามพ่องมุค ดุจดั่งหงส์
โอบอุ้มเจ้า สู่บ้าน แหล่งมั่นคง เสริมรักส่ง พงศ์มิตร สนิทนาน

กุศล คำเพราะ

เจ้ากาหลง ดอกขาว พรานน้ำค้าง
หอมอ่อนอ่อน ถวิลหา พาระทวย

ใบระบัด อยู่ข้างข้าง ดูช่างสวย
ช่างรื่นรวย ดอกขาวพราน น้ำวใจชม

ศกุนตลา ณ หนองคาย

ดอกกาหลงหรือชงโคขาวพรานสะพรั่ง
ดูบริสุทธิ์ผุดผ่องท่องทั่วแดน

สวยสอาดสว่างใสถูกใจแสน

ทุกถิ่นแคว้นเห็นได้สบายตา

แม้แต่กาตัวดำชำเลื่องเห็น
ทั้งเพื่อพรั่ำร่ำร้องจ้องทุกครา

เจ้ายังเด่นหลงไหลใฝ่ฝันหา
นี่แหละหนาคงที่มาชื่อกาหลง

อานนท์ สรวิสูตร

ดอกไม้ไทยเอยมาชื่อว่ากาหลง
หรือเจ้าหลงสิ่งใดรีบบอกมา

กาเจ้าหลงพงไพรหรือไรหนา
จะได้พาเพื่อนไปช่วยด้วยห่วงใย

หรือว่ากามาหลงไม้งามนี้   ด้วยว่ามีสีพิศุทธิ์สุดผ่องใส
อยากเชยชิดสนิทรักปักกลางใจ   เขาจึงให้ชื่อกาหลงสงสัยจริง

อุไรรัตน์ ภาสกาพนธ์

ไอ้กาหลง เจ้าเอย เคยพบหนอ   ลิลิตพระลอ ดาหลัง ทั้งอิเหนา
ตะเลงพ่าย ไปรามเกียรติ์ เพียรดูเอา   เหม่เรือเล่า เจ้าฟ้ากุ่ม คุ่งแควงาม
เหตุใดหนา กาหลงเล่า เจ้าสวयนัก   งามพริ้มพัคตร์ จักหาใคร ในโลกสาม
เปรียบกาหลง คงมิได้ ในเขตคาม   ยอดหญิงงาม นามระบือ ชื่อก้องไกล
น้องสวयนัก พักตร์พริ้ง มิ่งสมร   ขนตาอน ยามค่อนหนา น่าหลงไหล
คิ้วน้องโก่ง ดุจคันศร ของพรานไพร   ต้องตาชาย ไยสวรรค์ ปั้นน้องนี้
ดวงตาน้อง นั้นเล่า เศร้าแถมนิด   ยามเมื่อพิศ ติดตราตรึง ซึ่งใจพี่
น่าค้นหา ปริศนาเล่า น้องเศร้านี้   สาเหตุมี พี่นี้หนอ ขอแบ่งปัน
ปากเจ้าอ้อม น่าลืมล่อง จ้องลูบไล้   เหตุไฉน ปากช่างแดง แยกตาฉัน
แดงธรรมชาติ สะอาดแท้ แม่อกตัน   พุ่มพวงถัน หนั้นเนียน้อง ต้องตาชาย

ดูทรวดทรง องค์เวย ช่างอ่อนแอ้น
สะโพกส่าย ย้ายยัก ปักตาชาย

เดินวาดแขน แอ่นระแน้ แม่โถมฉาย
อยากจจะใคร่ ได้สัมผัส รัตริงนั๊ก

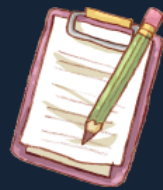
ทนมไม่ไหว พี่ชายหนอ ขอลองหน้อย
กลัวไปเวย ชายตาจ้อง ปากร้องทัก

เดินหน้าจ้อย เข้าไปชิด สะกิดรัก
น้องนารัก จริงแท้หนอ ขอชื่นชม

เจ้าผินหน้า มามอง น้องทำเขิน
พูดตอบนั้น ฉ้นอกแพบ แทบเป็นลม

ทำสะเทิ้น เอียงอาย ชายสุขสม
ข้าระบม ตรมใจนั๊ก รักหญิงเทียม

โกวิท ธีรวีโรจน์(๑)

จะกลัวเวย **Urairat** ถนัดเล่า
อย่าไปนึ๊ก เทียบกับมิตร สติตย์พันธ์

แนวทางเรา เว้าไปโลด โปรดฟังฉ้น
พระอาจารย์ ยกให้เขา เราต้องลอง

เมื่อวันวาน ฉ้นนึ๊กท้อ หนอเรานั้น
วาดกลอนร้าย ไม้ดอกนั้น ฉ้นเหล่มอง

สติตย์พันธ์ นั้นเล่า ทำเราหมอง
แทบนอนกอง ลงกับพื้น ฉ้นฝืนใจ

เรื่องเฮฮา สารระน้อย ค่อยสันทัด
เปลี่ยนมาร้าย กลอนเฟื่อง เรื่องดอกไม้

ความถนัด จัดเจนหนอ พอสู้ไหว
โหดไปไหม ฉ้นนั้นนึ๊ก ตรีกรตรงดู

คิดอีกที ดีจริงหนอ ขอบอกกล่าว
ค่อยค่อยฝึก ค่อยสร้างสม บ่มเพาะดู

อันตัวเรา ได้ฝึกบ่อย หรอยจ้งหู
แล้วจะรู้ วันหนึ่งนั้น ฝนเป็นจริง

โกวิท ธีรวีโรจน์(๒)

ดอกกาหลงสีขาวกลีบเรียวยสวย
ปรีศนาหรือว่ากางวยง

ให้ระรวยกลิ่นหอมดอมแล้วหลง
การุ่มหลงหรือกางงจนหลงทาง

แก้วกาหลงช่อดอกออกปลายกิ่ง
ใบเจ้าเขียวเดี่ยวสลับเรียงเป็นทาง

งดงามยิ่งกลีบดอกซ้อนวอนชิดข้าง
สวยสอองค์ดอกกาหลงพะวงใจ

ดอกกาหลงนั้นหนาคุณค่าหลาย
ทั้งใบต้นดอกราคาค่ามากมาย

เป็นสมุนไพรทำยารักษาได้
ปัญญาไทยพัฒนาก้าวหน้าไกล

ให้ถวิลหากาหลงพะวงถึง
โรยระรินกลิ่นเจ้าหอมอ่อนละม้าย

ยังติดตรึงกลิ่นเจ้าเข้ายวนโฉน
โอ้แก้วใจกาหลงคงไม่ลืม.

จตุพร สุวรรณปากแพรง

โอ้แก้วตาดอกฟ้าแม่กาหลง
บริสุทธิเลิศล้ำวิลาวัลย์

เจ้านั้นคงจตุมาจากสวรรค์
ช่างเหมือนฝันสรรค์มาจาฟ้าไกล

ดอกสีขาวบริสุทธิ์แสนผุดผ่อง
หลงกลิ่นเจ้าเฝ้าเพื่อละเมอใจ

หอมละอองตรึงจิตคิดไฉน
อยากจะได้เธอเคียงเพียงชั่วคืน

อัณชลี ณ เชียงใหม่

ดอกกาหลงสีขาวพราวพิสุทธิ์
โคนใบเขียวโค้งเด่นเป็นหัวใจ

เลื่อมลายรุจน์พราวพร่างกลีบบางใส
เมื่อยามได้เพียงมองต้องหลงรัก

ความรักนั้นมีค่าแต่อย่าหลง
จึงควรคู่ชูเชิดประเสริฐนั้ก

ให้มั่นคงความดีด้วยศรัศักดิ์
ขอปกป้องกาหลงบานบนลานใจ

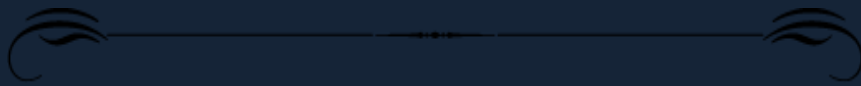
ชุลีรัตน์ สวัสดิ์

ดอกกาหลงสีขาวพราวพรางใจ
แซมผมน้องสวยสดแสนโสภี

หอมละไมชื่นในหทัยพี่
เฝ้าชวนยี่วจิตชวนซัดชม

ดวงพร เดชกุลทอง

๘ กระดิ่งงา

"เย็นพระพายชายเฉื่อยมาเรื่อยริน หอมประทีนซ่อนชู้ดอกบุหงา
พอเบี่ยงบายชายแสงสุรียา สารีการ้องก้องสนั่นไพร
ฝูงนางนวลแนบนวลแล้วชวนพลอด ชื่นจับเจ้าเผ่ายอดไม้เรียงไผ่
ฝูงนกเข้าจับเขาไม่เศร้าใจ เสียงดูลั่นหวั่นไหวก้องวานา
เค้าโมงจับชะง่อมอง มั่นกู่ก้องฟังเสียงสำเนียงจ้า
นกกะลิ่งจับกิ่งกระดิ่งงา เสียงกระทาชั้นก้องคะนองไพร"

วรรณคดี : ขุนช้างขุนแผน

ผู้ประพันธ์ : สุนทรภู่

"กระดิ่งงาจำปาเทศ เหมือนเสด็จแดนสวรรค์
อินทราและเทวีญ ทุกข้อขึ้นมาชื่นชม
ขจรกลิ่นขจาย ธรรมบรรยายยิ่งนิยมน
ปรีดาสุขารมณฺ์ คลายระทมตรมหทัย
อัญชัญอัญชูลี บารมีที่สุกใส
พระรัตนตรัย เคลื่อนคล้อยไปในคงคา"

วรรณคดี : กาพย์เห่เรือ

บทประพันธ์ : นายฉันทน์ ขำวิไล

เค้าโมงจับชะโงกมอง
นกกะลิง จับกิ่ง กระดังงา

มันกุ๊กก้อง ฟังเสียง สำเนียงจำ
เสียงกระทา ชันก้อง คะนองไพร

กระดังงา *Cananga odorata*
วงศ์ *Annonaceae* มาลีไทย

ชื่อสามัญ *Cananga* บุปผาไสว
งามโฉไล คล้ายการะเวก เอกมงคล

ชื่อท้องถิ่น กระดังงา ยะลาตราง
อินโดเรียก *Ilang-Ilang* รังกมล

ภาคเหนืออ้าง สะบันงา อย่าสับสน
ฟิลิปปินส์ชน สนใจเพรียก *Ylang-Ylang*

ดอกหอมหวล เข้ายวนใจ ให้คุณค่า
สกัดเป็น หัวน้ำหอม กล่อมภวังค์

เข้าตัวยา สมุนไพร ได้หลายอย่าง
สร้างพลัง จิตประสาท ธาตุแกร่งดี

กระดังงา บุปผาไทย สองสายพันธุ์
พันธุ์ยืนต้น มงคลยิ่ง ชื่อดังดี

ต้นเลื้อยพัน นั้นสิบวา สง่าศรี
ปลูกไม้นี้ ที่หน้าบ้าน เบิกบานหทัย

ไม้โบราณ ท่านชานไว้ ได้แปดอย่าง
เหล่านักกลอน *KU* รู้แกลใจ

วรรณกวี มีใจร่าง ร่ายกลอนให้
วิถีไทย-ดอกไม้ไทย ไปคู่กัน

สตีตย์พันธ์ ธรรมสตีตย์

ปลูกกระดังงาไทย ไว้เป็นซุ้ม เลื้อยเป็นกลุ่มเกาะกัน พันแน่นหนา
ใช้เหล็กตัดโครงสร้าง เป็นหลังคา กาลเวลาผ่านไป ได้กลิ่นหอม
กระดังงาสงขลา เล็กกว่ามาก ปลูกไม่ยากขึ้นได้ ใช้น้ำน้อย
จะดูแลเอาใจ ไม่ต้องบ่อย ส่งกลิ่นน้อยกว่า กระดังงาไทย

ณรงค์ ศรีพุ่ม

กระดังงาไทยเหลืองสดใสจระรวย กลีบเจ้าช่วยม้วนใยใสสดแสน
กลิ่นเจ้าหอมย้อมใจไปทั่วแดน ทั่วเขตแคว้นทั่วไทยเจ้าไปมา
สรรพคุณของเจ้านั้นมากมาย บำรุงธาตุในร่างกายสบายหนา
ชูกำลังแก้อ่อนเพลียระเหยียกายา แลมปรุงเป็นยาหอมมาย้อมกาย
ทำน้ำมันหอมระเหยเลยก็ดี ช่วยลดความดันที่มีให้เหือดหาย
แก้ท้องเสียแก้หอบหืดก็สบาย สรรพคุณอีกมากมายหลากหลายอัน
นอกจากนี้มีเจ้าไว้ในบ้าน จะช่วยด้านเสริมดวงโคงดั่งนั้น
ไม่มงคลคนทั่วไปอยากได้พลัน เพราะช่วยกันให้บ้านดังชื่อเสียงดี

อานนท์ สรวีสูตร

กระดังงาต้นสูงใหญ่ปลูกในบ้าน ยามดอกบานหอมหวานชวนหลงไหล
ดกเต็มต้นกลิ่นฟุ้งจรุงใจ ลมกวัดไกวใบกิ่งก้านหักรานลง

กิ่งช่างเปราะจริงนะกระดังงา
หวานละมุนอ่อนไอโอบอนงค์

เปรียบพืยายามรักน่าไหลหลง
แต่มีคงเนิ่นนานรักราญรอน

ดวงพร เดชกุลทอง

ตื่นเข้ามาหอมรวรินกลิ่นดอกไม้
เจ้าเลื้อยได้ตามซุ้มมีที่ประจักษ์

กระดังงานี้เ็นช่างหอมน้ก
ช่างแสนรักเจ้าน้กกระดังงา

กระดังงาเขาว่าต้องลงไฟ
สีออกเหลืองแกมเขียวสวยเขียวนา

กลิ่นจะได้หอมหวานทวนลมหนา
เป็นวาสนาได้ชมจ้ง กระดังงา

ศกุนตลา ณ หนองคาย

หอมเอยหอมดอกกระดังงา
กลีบดอกม้วนดูจเกลียวรักปักกลางใจ

ลอยลมมาพาให้ได้หลงไหล
กลิ่นหอมไกลให้รัญจวนชวนจับจอง

กระดังงาไม้มงคลจิตใจให้
เป็นสมุนไพรรักษาโรคปวดท้อง

ปลูกเอาไว้เสริมพลังชีวิตก้อง
และขับกรองปัสสาวะพลังแข็งแรง

รวมทั้งโรคซึมเศร้าเหงาในจิต
แก้หอบหืดท้องเสียอ่อนเพลียแรง

ลดความดันโลหิตพิษแสง
ลมสำแดงแน่นจุกไปใช้ได้ดี

เป็นยาหอมแก้วิงเวียนปวดเศียรเกล้า
บำรุงประสาทธาตุกายสบายชีวี

ใช้รุ่มเร้าฆ่าเชื้อไปให้สุขศรี
กระดังงาไม้งามนี้มีคุณเอย

อุไรรัตน์ ภาสกาภรณ์

ชื่อกระดังงา อ่าเรียง เคียงรั้วบ้าน
กลีบบิดพลิ้ว ลีวไกว ไล่ลมคลอ

ไหวสะท้าน คราลมพัด สะบัดช่อ
เหลืองล่อ หอมโชย ฉ่ำอูรา

กลิ่นกระดังงา ลอยมา พารวยรื่น
เอมอารมณ์ ชมไม้ไทย เกินกว่าพรรณนา

ความสดชื่น คื่นกลับ ดับเมื่อยล้า
สุดจะหา ไม้เทศ มาเทียบเคียง

เฉกหญิงไทย สใพิสุทธิ์ เกินมาลี
พริ้งไพเราะ เสนาะไซรั ใคร่คลอเคียง

เลอเลิศที่ ใจกาย แลน้ำเสียง
มิเอนเอียง สาวชาติใด ไหนงามเกิน

กุศล คำเพราะ

กระดังงา ลนไฟ ไยเจ้าเอ๋ย ไฉนเลย คนเปรียบเล่า นำเคราะห์ใหม่
ดุจสตรี มีผิวแล้ว แจวจากไป ช่างเปรียบได้ เหตุใดหนอ ขอถามมา

กระดังงา ลนไฟ ให้กลิ่นหอม คนดมดม หอมเจ้านั้น สุขहरรรษา
แล้วเหตุใด ไยเปรียบเทียบ กระดังงา กับภรรยา ที่ผิวหน้าย โกลบั่งอร

กระดังงา ลนไฟนี้ มีปรากฏ เขากำหนด ความหมายเด่น เป็นอักษร
ค้นหาได้ ไซ้ฉนี้ มีคำกลอน มาหลอกหลอน ย้อนหยอกเล่น เช่นเคยนี้

กระดังงา ลนไฟ ความหมายนั้น เขาเปรียบกัน กับผู้หญิง มิ่งโฉมศรี
เคยผ่านชาย ได้เชยชม สมฤดี นับว่ามี ประสบการณ์ นั้นเพียงพอ

สตรีนี้ มีข้อเด่น เช่นจะกล่าว คนยังสาว เทียบไม่ได้ เรื่องใหญ่หนอ
หญิงผ่านชาย มาแล้วนั้น มั่นใจพอ สิ่งใดหนอ ที่ชายชอบ หญิงตอบเรา

ทั้งงานบ้าน การมุง ดูพรั่งพร้อม ไม่รุ่งจิ่ง ี่ง่า ดั่งสาวสาว
ยามชายเหนื่อย เมื่อยปวด นวดให้เรา โยนความเศร้า ึ่งนอกบ้าน สำนวนใจ

สรุปตาม ความหมาย ที่ให้นี้ เป็นข้อดี ที่คนเปรียบ เทียบไว้ให้
เปรียบหญิงดั่ง กระดังงา ถ้าลนไฟ ความหมายไซ้ไร ไยดีแท้ แน่จริงนั้น

อันสำนวน นี้นั้น ครั้นเมื่อใช้ กลับเพี้ยนไป ให้สับสน คนมุงนั้น
กระดังงา ลนไฟ ไยคิดกัน เรื่องเดียนั้น คือเก่งล้ำ เรื่องบนเตียง

โกวิท ธีรวีโรจน์

กระดังงาดอกไม้ไทยของเราเป็นไม้เลื้อยในวรรณคดีมีสี่เหล็อง
ออกทั้งปีดอกไม้นี้มีทั่วเมือง อร่ามเรื่องสวยจิงกระดังงา

ดอกสีเหลืองอาจเรืองเหลืองอมเขียว
กลีบดอกเรียวยาวม้วนบิดบิดไปมา

ใช้ดอกเดี่ยวออกเป็นช่อกระจุกหนา
กลีบกระด้างากลิ่นหอมรื่นเย็นชื่นใจ

ใบสีเขียวเป็นใบเดี่ยวเรียงสลับ
ปลายใบแหลมขอบใบเรียบมนโคนใบ

รูปคล้ายกับวงรีใช้วงไหน
กระด้างาไทยใบยาวราวยี่สิบเซ็นต์

จะนิยมปลูกกระด้างาไว้หน้าบ้าน
ให้ชื่อเสียงลือกระด้างได้โดดเด่น

ให้ร่มรื่นชื่นบานสุขปลดทุกข์เชิญ
เหมือนดังเช่นการระเวกนกผกผกร้อง

กระด้างานั้นหน้าคุณค่าหลาย
เวียนศรีษะ โรคหืดหอบ หัวใจพอง

สมุนไพรรักษาโรคซึมเศร้าหมอง
คนไทยต้องปรบมือให้วิถีไทยจงเจริญ.

จตุพร สุวรรณปากแพรก

กระด้างา ไม้ไทย ใครก็รู้
กระด้างา ถ้ำรนไฟ ใจแป้วปล้น

แม่โฉมตรู เหลืองนวล ชวนให้ฝัน
จิตใจฉั่น ปล้นหลงเจ้า ฝ้าละเมอ

ไม้ดอกงาม ทรามเซย เลยนีกรัก
คิดถึงใคร คิดถึงเขา คิดถึงเธอ

เพิ่งประจักษ์ ว่าดวงจิต คิดถึงเสมอ
สุขลั่นเอออ แสนสุขจั้ง กระด้างา

ศรีวัฒน์ สุวรรณ

หอมกลิ่นดอกกระด้างาชุ่มหน้าบ้าน
พอปลูกให้เลื้อยชายคางามน่าดู

คิดถึงกาลเมื่อเป็นเด็กเล็กเล็กอยู่
ยามเย็นตัดดอกให้หนูไว้ดมดม

กระด้างาแฝงดอกแนบอิงแอบต้น
แต่ความหอมเฝ้ายวนลอยทวนลม

ตั้งใจลจึ่งเห็นงามความสวยงาม
กรุ่นกลิ่นฉมหวานซึ่งตราตรึงใจ

กระดั่งงาเปรียบหญิงที่งามดีพร้อม
เป็นศรีเรือนเลอล้างามนอกใน

สวยและหอมชื่นชีวันชวนฝันใฝ่
คนอยู่ใกล้คนได้เห็นเป็นสุขจริง

ชุลีรัตน์ สวัสดิ์

กระดั่งงาหอมหวานนานสนิท
แนบกลิ่นเจ้าสวาทจิตชิตวิญญาน

เมื่อแนบชิดตรึงทรวงดวงยิหवा
ยามนิทราเฝ้าฝันหวานละเมอ

กลิ่นขจรภมรบินผินคละเคล้า
ขจรฟุ้งจรุงใจให้ละเมอ

หลงกลิ่นเจ้าเฝ้าโลมอยู่เสมอ
ฝันถึงเธอเพื่อรักปักในใจ

กลิ่นเจ้าเอ๋ยเซยชื่นเสน่ห์หา
เปรียบเจ้ามีคุณค่าสง่าวัย

เจ้าหอมกว่าด้วยไฟลนหรือไฉน
สุขหัวใจชื่นจิตนิจนิรันดร

อัญชลี ณ เชียงใหม่

๕ กะเขีง

“ถึงห้วยอีร้าแลระย้าล่วนสายหยุด
ดอกนั้นสุดที่จะดกดูไสว
กะมองกะเม็งนมแมวเป็นแถวไป
ล่วนลูกไม้กลางป่าทั้งหว่าพลอง”

วรรณคดี : นิราศเมืองแกลง

ผู้ประพันธ์ : สุนทรภู่

ถึงหัวยี่รำ และระย้า ล้วนสายหยุด ดอกนั้นสุด ที่จะตก ดูไสว
กะมอง กะเม็ง นมแมว เป็นแถวไป ล้วนลูกไม้ กลางป่า ทั้งว่าพลอง(สุนทรภู)

ดอกกะเม็ง **Ecripta prostrata.** ชื่อสามัญ ขานว่า **False Daisy**
หรือ **White Head** วงศ์ **Asteraceae** ชื่อท้องถิ่น หลายท้องถิ่น มีมากมาย

ทั้งกาเม็ง คัดเม็ง ฮั่นเหลียบเง่า อังโหน่ยเช่า เอ็กปักเช่า ปักอั้งเน้ย
ปักกีเช่า ฮ่อมเกี้ยว หญ้าสับ เอย กาเม็งตัวเมีย ที่คุ้นเคย เข้ายาไทย

ไม้ล้มลุก ขนาดเล็ก แยกสองเพศ ดีพิเศษ คือเพศเมีย ไม่เสียหลาย
ดีเหลือล้น ผลรากต้น ดอกและใบ รักษาตับ และไต กลายคื่นดี

ปรุงเป็นยา อายุวัฒนะ พละกำลัง ชายชิงขัง ดั่งพีชาง พลังหมี
ป็นลูกกลอน กินเดือนดับ ปรักกายี แกร่งเหลือที่ นารีภิรมณ์ เสพย์สมจริง

ช่วยรักษา ตับและไต ไส้สารพิษ ช่วยพิชิต HIV ได้ดียิ่ง
สมุนไพรร ไทยนี้ ช่างดีจริง นับเป็นมิ่ง วรรณมาลี ที่ตรึงใจ

สถิตย์พันธ์ ธรรมสถิตย์

อันกะเม็งเราเล่นตั้งแต่เด็ก เพราะยังเล็กชื่อไรก็ไม่รู้
เล่นขายของเอาดอกร้อยมาลัยคู่ทำต่างหู สายสร้อยร้อยช่วยกัน

วันหนึ่งเพื่อนข้างบ้านร้องปวดขา คุณพ่อมาตำกะเม็งพอกขานั่น
เพื่อนมีหนองเป็นฝีใ้ร้มากัน ไข้ก็พลันหายได้ใช้กะเม็ง

ศกุนตลา ณ หนองคาย

กะเม็งตัวเมีย เรี่ยเลื้อย ริมลำธาร
ดอกเล็กขาว วาววับ กีบชอกใบ

แตกกิ่งก้าน ฦโคนต้น ลั่นสวายใส
ใครนำไป ให้เจ้า ฝ้าตมดอม

สรรพคุณ สมุนไพรรักษาใหญ่หลวงนัก
หากถูกทิ้ง คล้ายสิ่ง มิใคร่ดอม

เลิศพร้อมพัคตร์ รักษาได้ ใฝ่ถนอม
ต่างใฝ่น้อม ยอมใช้ ยาอื่นแทน

กะเม็งตัวผู้ งามทรู ดอกเหลืองสวาย
ใบคายสาก รากโคนต้น ท้นดินแดน

ริมลำห้วย และขึ้น ไร่้งามแสน
มิดูแคลน แทนยาได้ หายโรครภัย

กุศล คำเพราะ

“ชายชิงชิง ตั้งพี่ข้าง พลังหมี”
สติตย์พันธ์ ท้นกล่าวนี้ ไม่รือรอ

เป็นเรื่องที่ ชายสน ทุกคนหนอ
ฉันนี้ก่อ ขมิขม้น มั่นใจนัก

ถามอาภู่ ดูอีกแล้ว เพื่อนแก้วเอ๋ย
ด้วยเราสอง น้องพี่ มีความรัก

คนคุ่นเคย ถามได้ ใจสมัค
สมานสมัค สนิตสนม กลมเกลียวกัน

สรรพคุณ นั้นโย ไฉนเล่า
โดยสรุป ทั้งใบต้น ผลรากมัน

กะเม็งเจ้า มีมากหลาย ใคร่กล่าวนั้น
ดอกด้วยนั้น มั่นใจได้ ในสรรพคุณ

อันประโยชน์ สารพัน นั้นมากเหลือ
ฉันอ่านดู อยู่นานหนอ ขอขอบคุณ

มีเหลือเพื่อ เหลือกล่าวได้ ใจว่าอุ่น
เพื่อนเกื้อหนุน บอกไว้แล้ว แจ้วจริงนั้น

จะบอกใหม่ ไปโยนนั้น มันซ้ำซาก
ดูจากกลอน ของยอดมิตร สติชัยพันธ์

แสนลำบาก เหลือจะกล่าว เล่าตัวฉัน
แต่งไว้นั้น อ่านไม่ยาก มากเกินพอ

สรรพคุณ อื่นใด ฉันไม่สน
พลังชาย หาเพิ่มใส่ ไว้ให้พอ

ฉันนั้นคน ยอดชาย ชาติเชื้อหนอ
มีเพื่อหนอ ขอสู้ศึก คึกแหละดี

ดอกกะเม็ง เจ่งจริงนั้น ฉันเชื่อแล้ว
ใจฉันคึก ยามดึกหนอ ขอห้าที่

สรรพคุณแจ้ว แจ่มเจิด ประเสริฐศรี
เขกแข็งนี้ ให้ระบม ช่มใจเรา

ลืมไปหนอ ใจท่อนั้น เมื่อฉันคึก
สันติภาพ เกิดนานแล้ว แถวบ้านเรา

จะทำศึก กับผู้ใด โยฉันเขลา
ต้องนอนเศร้า เหงาตั้งเดิม เคลิ้มให้พอ

โกวิท ธีรวิโรจน์

ดอกสีขาวน้อยน้อยร้อยสายสร้อย
ของใครจะสวยกว่าไซ้ประเด็น

กะเม็งห้อยรอบคอล้อหลอกเล่น
เด็กเด็กเห็นเช่นเพชรพราววาววับตา

ยากะเม็งตำรับไทยใช้หลายหลาก
โหลกละเอียดพอกแผลสดห้ามเลือดนา

มีคุณมากศึกษาไว้ได้รักษา
ทั้งเป็นยาแก้หลายโรคมื้อชีพชัช

ดวงพร เดชกุลทอง

ดอกกะเม็งแข็งจ้งต้องนั่งคิด
ดอกกะเม็งที่เคยเห็นตามคันทนา

มโนพิศขอเห็นใจไม่ว่าหนา
ชูช่อท่าลมฝนทนทุกข์ใจ

พอจำได้กะเม็งดอกเล็กขาว
ส่วนดอกนั้นหาได้มีกลิ่นหอมไม่

ก้านช่อยาวใบเรียงเรียวยาวสีเขียวใส
หามีใครเด็ดมาดมย่อมไม่มี

กะเม็งท่าจะเป็นเช่นดอกหญ้า ที่ถูกตราว่าต่ำต้อยด้อยราศี
ถูกผู้คนเดินเข้าค้ำบดย่ำยี เป็นเช่นนี้ไถกะเม็งน่าเห็นใจ

มาวันนี้รู้ดีว่าเข้าใจผิด ใช้น้อยนิดดอกกะเม็งแจ่มแค้น
ไบตันรากมากสรรคุณยาสมุนไพร วิธีไทยต้องยกให้ในกะเม็ง

จตุพร สุวรรณปากแพรก

กะเม็ง คัดเม็ง บังก็เข้าหรือหญ้าสับ เป็นไม้ที่มีสรรพคุณหลาย
บำรุงไตแก้บิดมูกเลือดถ่าย อักเสบกายทั้งตับไตลำไส้ปอด

ต้นกะเม็งเป็นไม้ล้มลุกนะ ขนาดจะเล็กและเลื้อยตามพื้นทอด
ต้นไปใกล้หรือไกลได้ตลอด โดยเกี่ยวกอดสิ่งต่างๆอย่างมั่นคง

สรรพคุณชั้นดีที่ต้นให้ บำรุงอวัยวะเพศจนคนหลง
ช่วยส่งเสริมเต็มพลังที่ปลดปล่อย ให้ดำรงคงอยู่ได้สบายเลย
ดอกสีขาวพราวพรั่งช่างสวยใส มองที่ไรใจแสนแมนเฉลย
ว่าดอกเจ้าสวยงามล้ำจึ้งเลย กะเม็งเอ๋ยอยากเซยเจ้าเกล้าเคลียคลอ

อานนท์ สรวิสูตร

ดอกกะเม็งเซ็งจ้งต้องนั่งคิด มโนผิดขอเห็นใจไม่ว่าหนา
ดอกกะเม็งที่เคยเห็นตามคันทนา ชูช่อท่าลมฝนทนทุกข์ใจ
พอจำได้กะเม็งดอกเล็กขาว ก้านช่อยาวใบเรียงเรียวยาวสีเขียวใส
ส่วนดอกนั้นหาได้มีกลิ่นหอมไม่ หามีใครเด็ดมาดมย่อมไม่มี

กะเม็งท่าจะเป็นเช่นดอกหญ้า ที่ถูกตราว่าต่ำต้อยด้อยราศรี
ถูกผู้คนเดินเข้าค้ำบดย่ำยี เป็นเช่นนี้ไถ่กะเม็งน่าเห็นใจ

มาวันนี้รู้ดีว่าเข้าใจผิด ใช้น้อยนิดดอกกะเม็งแจ่มแก่ไหน
ใบต้นรากมากสรรพคุณยาสมุนไพร วิถีไทยต้องยกให้ในกะเม็ง

จตุพร สุวรรณปากแพรง

ดอกกะเม็ง ชูช่อยาว ขาวปนเหลือง
ดอกน้อยนิด ให้ครุ่นคิด พิชิตใจ

ฟ่องฟูเฟื่อง ไม้ริมทาง ช่างสวยใส
อยากมอบให้ แทนชีวิต พิชิตทรวง

ดอกกะเม็ง มอบให้ไว้ แทนใจข้า
มอบกะเม็ง ให้เธอไว้ ใจทั้งดวง

ความสุขหนา ความสุขใจ อันใหญ่หลวง
สิ่งแทนหวง รวมแนบไว้ ในกะเม็ง

ศรวิวัฒน์ สุวรรณ

เห็นกะเม็งดอกน้อยพลอยนึกถึง
ดอกกะเม็งขึ้นบานละลานตา

ว่าครั้งหนึ่งเคยไปเดินที่ชายป่า
เธอเก็บมายื่นให้แนบกายใจ

กะเม็งน้อยดอกจ้อยกระจริด
แม้คืนวันผันผ่านนานเพียงใด

ยังทำจิตฉันให้บานสดใส
ฉันยังจำกะเม็งได้ไม่มีลืม

อุไรรัตน์ ภาสกาณนท์

ดอกกะเม็งซึ่งจ้งต้องนั่งคิด   มโนผิดขอเห็นใจไม่ว่าหนา
ดอกกะเม็งที่เคยเห็นตามคันทนา   ชูช่อท่าลมฝนทนนทุกขใจ

พอจำได้กะเม็งดอกเล็กขาว   ก้านช่อยาวใบเรียงเรียวยาวสีเขียวใส
ส่วนดอกนั้นหาได้มีกลิ่นหอมไม่   หามีใครเด็ดมาดมย้อมไม่มี

กะเม็งท่าจะเป็นเช่นดอกหญ้า   ที่ถูกตราว่าต่ำต้อยด้อยราศรี
ถูกผู้คนเดินเข้าค้ำบดย่ำยี้   เป็นเช่นนี้โลกะเม็งน่าเห็นใจ

มาวันนี้รู้ดีว่าเข้าใจผิด   ใช้น้อยนิดดอกกะเม็งแจ่มแคไหน
ไบต้นรากมากสรรพคุณยาสมุนไพร   วิธีไทยต้องยกให้ในกะเม็ง

จตุพร สุวรรณปากแพรก

